

Bir 20. yüzyıl münevveri
Ken'an Rifâî

Sempozyumu

Bildiriler Kitabı

Cenân Eğitim, Kültür ve Sağlık Vakfı Neşriyatı

Cenan Eğitim Kültür ve Sağlık Vakfı Neşriyatı: 6

Yayın Hakları: Cenan Eğitim Kültür ve Sağlık Vakfı İktisadi İşletmesi

1.Baskı / Temmuz 2015

ISBN

Bir 20. Yüzyıl Münevveri Ken'an Rifâî Sempozyumu Bildiriler Kitabı

Kapak Resmi: Ekrem Hakkı Ayverdi'nin 18. Asırda Lâle kitabından alınmıştır. (Neşre hazırlayan: M.Uğur Derman, 18. Asırda Lâle. 3. Baskı, Kubbealtı Yayınları, İstanbul 2013.)

Kapak Tasarım: Muhammed Nur Anbarlı MNA Tasarım
muhammednur@gmail.com

Dizgi ve Mizanpaj: Erdal Tarkan Kara

İsteme Adresi: Cenan Eğitim Kültür ve Sağlık Vakfı İktisadi İşletmesi
Fevzipaşa Cad. Kırtay Sokak No.7

Fatih – İstanbul – Türkiye

Tel: 0212 631 34 22 – 534 98 02 – 521 41 95

Faks: 0212 631 41 46

www.cenanvakfi.org.tr

cenanvakfi@superonline.com

KÜLTÜR BAKANLIĞI YAYINCILIK SERTİFİKA NO: 10707

Baskı:

İÇİNDEKİLER

Açış Konuşması.....13
Prof. Dr. Kenan Gürsoy

BİRİNCİ OTURUM

Seçilmişlerden Bir Seçilmiş: Ken'an Rifâi (Büyükaksoy) 23
İsmet Binark

Kenan Rifâi'nin Mânevî Dünyâsı.....71
Prof. Dr. Mehmet Demirci

İKİNCİ OTURUM

Ruhun Gıdası Allah Mahabbetidir Kenan Rifâi'nin
Din ve Ahlâk Anlayışı..... 85
Mustafa Kara

Ken'an Rifâi Büyükaksoy'un İlim ve İrfan Anlayışı..... 93
Doç. Dr. Levent BAYRAKTAR

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Peygamber ve Ehl-i Beyt Sevgisi 107
Doç. Dr. Gülgün UYAR

Gelenekten Geleceğe 127
Sadettin ÖKTEN

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Ken'an Rifâi Büyükaksoy'un Eğitim Anlayışı Üzerine Düşünceler 143
Prof. Dr. Fahrettin Olguner

20. Asır Münevveri Ken'an Rifâi'nin Çevresi ve Talebeleri 159
Aysel YÜKSEL

Bir 20. Asır Münevveri'nin Çağlar Üstü Bakışı ile Kadın
ya da Ken'an Rifâi Büyükaksoy'un Kadın Anlayışı..... 181
Doç. Dr. Fulya Bayraktar

DEĞERLENDİRME OTURUMU

Prof. Dr. Mehmet S. Aydın 201

Prof. Dr. Kenan Gürsoy..... 207

İlâhiyât-ı Ken'an ve Ken'an Rifâi Besteleri 219

Özcan Ergydiren

AÇIŞ KONUŞMASI

Prof. Dr. Kenan Gürsoy

Pek değerli dostlarımız, hoş geldiniz efendim. Bu açış konuşmasını yapmam söz konusu olduğunda, bunu hangi kimlik altında yapabileceğim, benim için hem merak hem de endişe konusuydu. Bir felsefe profesörü olarak mı, Cenan Eğitim Kültür Sağlık Vakfı Başkanı ve Kenan Rifaî Enstitüsü Müdürü olarak mı, yoksa Kendilerinin torunu olarak mı? Hâlâ da bu konuşmada hangi veçhin daha yukarıda olduğunu bilmiyorum. Bütün sürç-ü lisanımı lütfen mazur görün ve affedin.

Bir anne, Cenan Valide onu, şu sözleri söyleyerek, şu zihniyetin içinden, şu beşerî ve ilahî kucaklayışın çerçevesinde yetiştiriyor ve şöyle söylüyor: “İnsanları seveceksin, senin içinde tükenmez af, merhamet ve müsamaha hazineleri var. Onun için yalnız insanları değil, bütün mahlûkatı aynı yorulmaz hız ve aynı tükenmez iştiaqla seveceksin. Sende mevcut cevherleri cömertçe harcamalısın. İnsanları, insanlara iştirak ederek, hatalarında ve sevaplarında onlarla bir olarak seveceksin. Doğumları ile çoğalıp, ölümleri ile eksilecek kadar onlardan olacaksın. Senin bir insan olarak vazifen, insanların yüzünü müşterek, samimi bir gayeye, bir ideale çevirmektir ve bunun birçok yolları vardır. Fakat en kestirme, en güzel, en büyük yol, aşk ve îman yoludur. Hudutsuz bir insanlık aşkı. Beşeriyetin tek selamet kapısı her zaman budur. İnsan kemale, beşerîlikten ulûhîliğe, kısacası Allah’a, ancak ve ancak bu yoldan ulaşır.”

Bu, onun bütün şahsiyetinde ve hayatı boyunca uygulamış olduğu her türlü faaliyette aslî anlam taşıyan birleyici ruhla alakalıdır. Bu birlik, elbette İslâm’ın tevhid anlayışıdır. O halde onun hayatını, onun zihniyetini, onun sevgisini bu birlik nokta-i nazarından mütalaa etmekten başka bir yol yoktur.

Yine zorluk çektiğimiz bir diğer husus da; onu tanıtmak için hangi vechesinden ya da hangi sıfatından hareket etmeliyiz sorusuna cevap vermektir. Acaba onu bir maarifçi olarak mı, bir mutasavvıf ya da bir manevî öğretmen olarak mı alalım? Cevap: Evet belki bunların hepsi, fakat yine de diğerlerinin onun içinde yer bulacağı “münevver insan” vasfı çerçevesinde. Ne demek “münevver”? Bu günlerde “aydın” deniyor ama yetmiyor. Aydınlanmış ifadesi kullanılabilir, tenvir edilmiş, nurlanmış ifadesi kullanılabilir. Ama “münevver”, onun yaşadığı dönemde, hem entelektüel kaliteleri itibarıyla yüksek bir seviyeye ulaşmış, hem de manevî şahsiyeti dolayısıyla bir olgunluk kazanmış olan o insandı. Bugün bizim münevver tipine, münevver tiplerine çok ihtiyacımız var. Belki ona farklı noktalardan geldiğinde, farklı değerlendirmeler çerçevesinde bakıldığında; münevver olma vasfı en çok yaklaşılabılır taraf gibi geliyor. Çünkü mesela onun bir bağılı olmaya gerek yok münevver olduğunu anlamak için ve onun münevverliğinden aydınlanabilmek için. Her hangi bir dinin saliki olmak da belirleyici bir rol oynamayabilir. Ama o insanı, insan olmak bakımından işte münevverliği üzerinden, onun saçtığı ışık, zihniyet açısından anlayabilirsiniz. Ayrıca bir ifade de şu: “Bir yirminci yüzyıl münevveri”. Bu durumda o, döneminin insanı, zamanıyla bütünleşmiş, bu zamanın ruhunu fark etmiş ve bu zamanın ruhuna hitap etmiş olan bir şahsiyet. O halde o noktadan ele almalıydık.

20. yüzyıl o güne kadar hiç oluşmamış savaşların, hiç uğranmamış felaketlerin yaşandığı bir dönem. Zihniyetlerin, maneviyat kırılmalarının, felsefedeki sıkıntıların buhran halinde yaşandığı o dönem. İki büyük cihan savaşı, bütün bir insanlığı ilgilendirecek şekilde yine bütün bir insanlığın üzerine çökmüş, felaketler, trajediler yaşanmış. Ama Türkiye’de 20. yüzyıl bir şeyler yapılması için çaba sarf edilen yüzyıl. 19. yüzyılda da çok sıkıntılar yaşanmış. 19. yüzyıl ki en uzun yüzyıl. İmparatorluk parçalanmış, özellikle de Kendileri’nin doğduğu ve karakterini taşıdığı Rumeli paramparça olmuş, elimizden çıkmış, muzdarip insanları ana vatana döndüklerinde bin bir çileler çekmişler. Türkiye’deki siyasi çalkantılar, meşrutiyet dönemi, balkan savaşı, cihan savaşı, istiklal savaşı, yeni dönemin bir şekilde insanlar üzerinde bırakmış olabileceği yabancılaşma duygusu, entelektüellerimizin kaybedilmiş olması, çok sayıda okuryazarımızın kaybolmuş ya da bilinmiyor olması, büyük bunalımların yüzyılı. Ama o yüzyılın bir şahsiyeti olarak Kenan

Rifâî, kadim bir bilgelik geleneğinden, belki bir irfânî irşad geleneğinden gelerek, diğerlerinden farklı bir istikamete doğru, bir yeni insan olma istikametine doğru da gidebiliyor. Belki çok sayıda onu anlayan, çok sayıda onu takip eden, fikirlerini tatbik eden, zihniyetiyle bütünleşen insan olmayabilir. Ama o, ezeli ve ebedi olan o nurun, o hikmetin asırlardan beri taşınan aslı mahiyetini kendi cephesinden ama yine de bütünlüğüyle fark etmiş gibi. Fakat şimdi buradan, özellikle de İslam ile nurlanmış olan o yapıdan içinden hareketle bir şeyler söylemek istiyor. Tıpkı Hz. Mevlana'nın; "şimdi yeni şeyler söylemek zamanıdır" dediği gibi...

Hâlinde ne var, neyle anlatacak, îman nasıl yaşanır, îmanın ikiz kardeşi hatta müteradifi, eş anlamlısı hangi sözcüktür? Aşk var! Aşkla! Aşkla anlatacak. Öğrencisi Samiha Ayverdi ne zaman îman dese yanına aşkı ilave etmekte değil midir? İman ve aşk, aşk ve îman anlayışı. Tefekkürü de bu, eğitimi de bu, dini yaşayışı da bu. Bütün insanlığı kucaklayışı da bu. Elbette bir disiplinin, bir geleneğin ama mutlaka bir kucaklayıcılığın içinden. O halde bu yolda aşkla, şevkle insan yetiştirecek.

Onun en büyük eserleri; yetiştirdiği insanlardır. Elbette kitapları üzerinde konuşulabilir. Elbette bu kitaplar üzerinde tahliller yapılabilir. Çok değerli arkadaşlarımız yakın zamanda başlamış olmalarına rağmen bunu büyük bir ehliyetle yapmaya devam ediyorlar. Ama siz asıl biyografilere bakın. Yakaladığı, bütünleştiği ve şimdi onları tam bir "mürebbi" vasfıyla eğitip cemiyete saldırdığı o insanlar kimlerdir. Hangi tefekkür mucizesini, hangi îman derinliğini, hangi insanlık ufkunu kendilerinde taşımaktadırlar. Elbette bir azınlık ama bir güzide azınlık söz konusudur.

Buhranlardan çıkış yolları edebiyatla, felsefeyle, sanatla bulunabilir mi, buradan bütün bunları inşa etmek, yaymak mümkün müdür? Elbette mümkündür ama bütün bunların ister istemez sınırlı bir kadroya teşmil edilebileceği de açıktır. Unutulmaması gereken bir şey vardır: zihinleri bulanık, gönülleri karanlık, ruhları bir şekilde yaralı olan insanların tefekkür etmeleri kolay değildir. Bu tefekkür bir şekilde gerçekleşse bile, her seferinde size doğru idrakler sunulması pek kolay olmayacaktır. İşte o noktada yüreği kâraların ona neler ve neler söylemiş olduklarını biliyoruz: "Dinli der dinsiz bize, levm eder dinsiz bizi. Biz ne ondan bundanız, hem de ondan bunda-

nız” derken, kucaklayıcılığını da hissediyoruz. Kendisine hakaret eden o insana baktığında, “ama ben seninle de beraberim” diyen Hz. Mevlânâ ile aynı tavrı takındığını kolaylıkla tahmin edebiliriz.

Demek ki o ruh hep devam etmiş, demek ki ezelden ebede doğru giden o nur kafilesi bizim dönemimize de bir güzel insan bırakmış. Şimdi bu güzel insanın hatırasını hep beraber, çok şükür ki ilk defa bilimsel bir sempozyum hâlinde anma cüretini gösterdik. Devam da edecek, bir ay sonra, sanki Perşembe başladık Cuma günü devam ediyormuş gibi bir ay arayla başka kardeşlerimiz bundan da öteye başka bir faaliyet yapacaklar. Bu, Enstitümüzün, Vakfımızın ve hatta Türkiye'mizin, Dünya'da, gerçekleştirmek cüretini gösterdiği ilk toplantıdır.

Bu toplantıya hoş geldiniz efendim, Safalar getirdiniz.

BİRİNCİ OTURUM

Başkan

Prof. Dr. Mustafa Fayda

İsmet Binark

Seçilmişlerden Bir Seçilmiş:

Ken'an Rifâî (Büyükaksoy)

Prof. Dr. Mehmet Demirci

Kenan Rifâî'nin Mânevî Dünyası

SEÇİLMİŞLERDEN BİR SEÇİLMİŞ: KEN'AN RIFÂÎ (BÜYÜKAKSOY)

İsmet Binark

Sayın Başkan,

Saygıdeğer Misafirler,

Değerli Gönül Dostlarım...

“Önce selâm, sonra kelâm” diyerek söze başlamak isteriz...

Huzurunuzda, tarafıma tevdi edilen bir vazîfeyi yerine getirmek üzere, ‘el-emr ü fevkal-edep’ diyerek ve haddimizi de bilerek, sûfîler kervanında müstesnâ bir yeri olan, son devrin mutasavvıflarından, noksanlıklarımın yolunun yolcusu olmaya çalıştığım Mürşid-i âgâh Ken’an Rifâî’nin hayat hikâyesini ve tasavvufî görüşlerini sizlerle paylaşmaya çalışacağım...

Ken’an Rifâî’yi, sınırlı bir hâl tercümesi çerçevesinde ve yine sınırlı bir zaman diliminde bütün cepheleriyle anlatmak mümkün değildir. Ayrıca, O’nun her husustaki kemâlini anlatmaya kalemimiz de muktedir değildir...

O’nu anlatmanın, O’nun derûnî dünyâsını ve ruh iklimini söze ve yazıya dökmenin ne kadar güç olduğunu bilmenin aczi içindeyim!..

Ancak, bildiğim bir başka şey de, Ken’an Rifâî’nin hoşgörüsünün târife sığmaz olduğudur... O, herkesi kendi hâlinde mâzûr görmeyi bilmiş ve etrâfına da bunu aşılmıştır.

İşte bu cesâretle, önce Kendileri’nin rûhaniyetine ve sonra da sizlerin hoşgörüsüne sığınıyorum... Noksanlıklar bize, bütün güzellikler O’na âittir!..

Ruhî ve mânevî gelişmesini Ken’an Rifâî adlı velî’nin irşadlarına borçlu olan mutasavvıf ve mütefekkir yazar Sâmiha Ayverdi, mürşidini anlattığı ve adını ‘Dost’ koyduğu kitabında der ki:

“Dost'u anlatmak için anlamak gerek. Ammâ, anlayanın da anlatabildiği görülmüş müdür?..”

Şüphesiz anlamak, kazanılan bir imtiyaz olmaktan çok, bir ezeli nasip işi olsa gerek!..

HAYATI

Ken'an Rifâi, Filibe eşrâfından Hacı Hasan Bey'in oğlu Abdülhalim Bey'le, Hatice Cenan Hanım'ın evlâdıdır. 1867 yılında, babasının memuriyeti sebebiyle bulunduğu Selânik'te doğmuştur.

Ken'an Rifâi'nin atası ve dedesi, Osmanlı hâkimiyeti döneminde Balkanlar'da önemli şehirler arasında yer alan, câmi ve medrese gibi yapıları ve burada yetişen ilim adamlarıyla önde gelen İslâm merkezlerinden biri olan ve Filibe denen vatan toprağının, evlâd-ı fâtihan soyundandır.

Bilindiği üzere, Filibe'ye XV. yüzyılın ilk yarısında Anadolu'dan getirilen Türk aileleri yerleştirilmiş ve burası Rumeli Beylerbeyliği'nin merkezi hâline gelmiştir. XIX. yüzyıl Filibe'sinde birçok kitabevi, beş dilde yayın yapabilen matbaalar ve edebiyat cemiyetleri vardı. Filibe'nin on beş mahallesinden on birinde Türkler, üçünde Ortodoks hıristiyanlar ve ikisinde de diğer gruplar yaşamaktaydı. Şehrin nüfusunun çoğunluğu okur-yazardı. 1859'da Filibe'nin nüfusu elli bin civârındadır. Bunun yaklaşık on bini Türk'tü ve şehirde otuz câmi bulunuyordu.

Osmanlı Filibesi'nde yetişen tanınmış şahsiyetler arasında; bir fakih, müellif ve şâir olan ve Filibe'de bir câmi de yaptıran Yeşilzâde Riyâzî'nin oğlu Kadı Abdüllâtif Efendi, Kâşifi'nin Farsça 'Envâr-ı Süheylî'sinden 'Hümâyûn-nâme' adıyla yaptığı tercümesiyle tanınan Alâeddin Ali Çelebi (ö. 950/1543), şâir ve kadı Çelebi Kadı ile oğlu Mehmed İzzetî ve Nureddinzâde Mustafa Efendi sayılabilir. Filibe'de vazife yapan şahsiyetlerden en önemlileri, her ikisi de XV. yüzyılın ikinci yarısında orada bulunan Tokatlı âlim Molla Lütfi ve meşhur şâir ve fakih Molla Hayalî'dir. Bu kadar temâyüz etmiş şahsiyetlerden dolayı Filibe Osmanlı Devleti'nin önemli dinî ve edebî merkezlerinden biri olmuştur.

Filibe, 1877-1878 Osmanlı-Rus Harbi sonrasında önce Şarkî Rumeli Vilâyetine katılmış, ardından da 1885'de yeni kurulan Bulgar Prensiği tarafından ele geçirilmiştir. Bu olaylar Filibe'nin Türk nüfusunun büyük çoğunluğunun Anadolu'ya göçüne yol açmıştır. 1887 Bulgar sayımına göre Filibe'nin Türk nüfusu 5615'dir. Filibe bir Bulgar şehri olduktan sonra, Osmanlı dönemindeki çok kültürlü ve çok cemaatli yapısını da kaybetmiştir.

Ken'an Rifâi çocukluk yıllarını, oranın varlıklı eşrâfından olan dedesi Hacı Hasan Bey'in yanında Filibe'de geçirmiştir. Babası, devletin siyasî temsilcisi olarak bir süre Filibe Murahhas Âzâsı olarak burada görev yapmıştır.

Dedesi Hacı Hasan Bey'in vefâtını tâkip eden senelerde, bütün Rumeli gibi Filibe'de de, Rus siyasî menfaatlerinin sahneye koyduğu bir Slav birliği hayalî gündeme getirilmiş, zaman zaman da bunun kanlı provaları yapılmış ve Müslüman-Türk kanı akıtılmıştır.

Balkanlar'da siyasî istikrârın gittikçe bozulması üzerine, Filibe'deki görevinden ayrılan babası Abdülhalim Bey, gizlice İstanbul'a gitmiş; Hatîce Cenan Hanım, küçük oğlu ve birkaç emektarı ile Filibe'de kalmıştır.

Ken'an Rifâi, annesinin yanında, Rumeli kültür ve irfanının varlık ve dirliğini, elden çıkarmakta olduğumuz medeniyet bereketlerimizi görerek ve yaşayarak öğrenmiştir.

Annesi Hatîce Cenan Hanım, bütün hayâtı boyunca, oğlunun eğitimi ve yetişmesinde büyük çaba harcamış bir insandır. Oğlunu önce hayat telâkkisi itibâriyle etkilemiş, mânevî bir köke nasıl bağlı olarak yaşanacağını ona göstermiş; daha sonra da ona hayatın içinde karşılaşacağı güçlükler çerçevesinde nasıl davranılacağını öğretmiştir.

Ken'an Rifâi, mektep çağına geldiği zaman önce bir ilk mektebe devam etmiş, daha sonra, eşrâfın çocuklarını Fransızca öğrenmeleri için gönderdiği, verdiği kaliteli eğitimi ve disiplini ile bilinen Alliance İzraillet Okulu'nu bitirmiştir.

Annesi "Hatîce Cenan Hanım ilk ve büyük aşkını oğluna karşı duymuştur. 'Kenko' diye çağırdığı bu küçük ve mâsum çocuk onun varlığında mevcut rahmet hazinesini açığa vurmuş, kendini kendinden haberdar etmeye vesile olmuştur. 'Kenko' bu dünyâya gelmiş müjdeli bir çocuktur.

.....

Hatîce Cenan Hanım'ın, “en küçük yaşından itibâren Kenko'ya öğretmeye, kaniyla, sütüyle, diliyle ve gönlüyle nakletmeye çalıştığı hakîkat şuydu: ‘İnsanları seveceksin. Senin içinde tükenmez af, merhamet ve müsamaha hazineleri var. Onun için, yalnız insanları değil, bütün mahlûkatı aynı yorulmaz hazla ve aynı sonsuz iştîyâkla seveceksin. Sende mevcut cevherleri cömertçe harcamalısın... İnsanları insanlara iştirâk ederek, hatalarında, sevaplarında onlarla bir olarak seveceksin. Doğumlarıyla çoğalıp ölümleriyle eksilecek kadar onlardan olacaksın. Senin insan olarak vazîfen, insanların yüzünü müşterek, samimî bir gâyeye çevirmektir ve bunun birçok yolları vardır. Fakat en kestirme, en güzel, en büyük yol aşk ve îman yoludur. Beşeriyetin tek selâmet kapısı her zaman bu olmuştur. İnsan beşerîlikten uluhîliğe, kısaca Allah'a ancak ve ancak bu yoldan ulaşır!..”¹

Aşk, îman ve ihlâs... Hatîce Cenan Hanımın üç değışmez sıfatıdır. O, öyle bir âşıktır ki, yeryüzündeki her zerreyi Hakk'ın bir başka tecellîsi olarak görmüş ve Hakk'ı sevmenin de halkı sevmekle mümkün olabileceğine inanmıştır.

Ken'an Rifâi ilk tasavvufî terbiyeyi, mânevî hasletlerini tevârüs ettiği annesi Hatîce Cenan Hanım'dan almıştır. Annesi, O'nun için, hayâtı boyunca hem dünyâsı hem ukbâsı ve taşıdığı ilâhî emânetten haber vereni olmuştur.

Sâmiha Ayverdi, Hatîce Cenan Sultanı anlatırken: “O, yalnız kendisinin değil, insanlığın anası, Hakk'ın bir yüce velîsi idi” der.²

“Hatîce Cenan Hanım'ın bütün bir hayat prensibini bir cümle ile hülâsa etmeye çalışırsak, görürüz ki onda insanlık ideali beşerin yüzünü güzele, doğruya, iyiye çevirmek üzere ifâdesini bulmuştur.

Bunun için ana, oğulun ilk mürşididir diyoruz. Zîra Ken'an Rifâi isimli bir cihânın vücûdu toprağında bu tohumu besleyip geliştiren hakîkaten O'dur.”³

Siyasî havanın yeniden yumuşayıp etrâfa nısbî bir sukûnet gelmesi üzerine, Abdülhalim Bey tekrar Filibe'ye dönmüştür. Ancak kısa bir süre sonra,

1 Nezihe Araz: “Hatîce Cenan Sultan”. *Anadolu Evliyaları. İstanbul, Fatış Yayınevi, 1958, 447. s.*

2 Sâmiha Ayverdi: *Dost, III. bs., İstanbul, Kubbealti, 1999, 13. s.*

3 Sâmiha Ayverdi-Nezihe Araz: *Yirminci Asrın Işığında Müslümanlık. 5. bs., İstanbul, Kubbealti, 2003, 17. s.*

Abdülhalim Bey oğlunu da alarak İstanbul'a dönmüş, Fâtih'de Hırka-i Şerif semtinde bir konak alarak, İstanbul'a yerleşmiştir. Önce Posta Telgraf Nezâreti Sicil Baş Müdürlüğü görevine getirilmiş, sonra da Telgraf Nâzırlığına tâyin edilmiştir.

Abdülhalim Bey'in memuriyetinin İstanbul'a nakledilmesini tâkiben, Ken'an Rifâi dokuz yaşında iken Mekteb-i Sultânî'ye (Galatasaray Sultânîsî) yatılı olarak verilmiştir. Ken'an Rifâi bu ara, kısa bir dönem için annesinden ayrı düşmüş, aile daha sonra tekrar bir araya gelmiştir.

Ken'an Rifâi Galatasaray Mekteb-i Sultânîsî'nde hem Doğu hem de Batı kültürüyle yetişmiştir. Aldığı eğitim dönemin en çağdaş ve kaliteli olanıdır. Recâizâde Mahmud Ekrem, Muallim Nâci hocalarından belli başlılarıdır. Bir tarikat şeyhi olarak alışılmışın dışındaki hususiyetlerinden birisi de, Galatasaray'ın en parlak devirlerinde yetişmiş olması ve orada aldığı eğitimden kaynaklanmaktadır.

Ken'an Rifâi Galatasaray Sultânîsî'ni 1888'de bitirdikten sonra, Bâb-ı Âli Hâriciye Kalemî'nde vazîfe almış; Acem Mektebi'nde de Tabiat Muallimliği yapmıştır. Tâbi tutulduğu bir imtihanı tâkiben de, Alman Müşavir Groll'un muâvinliğine getirilmiş; bu arada bir müddet Hukuk Fakültesi'ne de devam etmiştir.

Günün birinde kendini Maârif çatısı altında bularak sırasıyla Balıkesir İdâdîsî Müdürü; Adana, Manastır, Üsküp, Trabzon Maârif Müdürlükleri, daha sonra İstanbul'da Nümûne-i Terakkî ve Medîne-i Münevvere İdâdî-i Hamidî Müdürlükleri görevlerinde bulunmuştur.

Mehmet Ken'an olarak da tanınan Ken'an Rifâi'nin ismi, Maârif Müdürlüğü kayıtlarında 'Abdülhalim Ken'an' olarak geçmektedir.

Balıkesir İdâdîsî Müdürlüğü sırasında, annesi Hatîce Cenân Hanım'ın mürşidi Üveysî-Kadirî Filibeli Edhem Şah'a intisâp etmiş ve kendisinden tasavvuf terbiyesi almış ve seyr-ü sülûkunu tamamlamıştır. Ken'an Rifâi'nin mânevî terbiyesinin ve eğitiminin tamamlanmasında, mürşidi Filibeli Edhem Efendi'nin büyük rolü vardır. Ken'an Rifâi bu kapıda mûsikî nazariyatı öğrenmiş, ney dersi almış; böylece san'at hayâtında ilk feyzini aldığı yer burası olmuştur.

Cenar Eğitim, Kültür ve Sağlık Vakfı Neşriyatı